

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
132/11. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2011. december 1.

A C-145/10. sz. ügyben hozott ítélet
Eva-Maria Painer kontra
Standard VerlagsGmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH,
Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG és Verlag M. DuMont
Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG

A portréfotó ugyanolyan szerzői jogi védelmet élvez, mint bármely más mű

A média azonban ilyen fényképet a szerző engedélye nélkül is nyilvánosságra hozhat, ha a nyilvánosságra hozatalnak - bűnügyi nyomozás keretében - az a célja, hogy a rendőrségnek segítsen egy eltűnt személyt megtalálni

E.-M. Painer szabadúszó fényképész, aki többek között óvodás és napközis gyerekeket fényképez. E tevékenysége keretében több fényképet készített Natascha K.-ről (ennek során megtervezte a háttérrel, meghatározta a beállítást és az arckifejezést, valamint elkészítette és előhívta a fényképeket).

Miután Natascha K.-t 1998-ban tízévesen elrabolták, az osztrák rendőrség nyomozási felhívást tett közzé, amelyhez felhasználta az E.-M. Painer által készített fényképeket.

A fiatal lány 2006-ban történt szökését követően és első nyilvános megjelenését megelőzően öt - négy német és egy osztrák - újságkiadó vállalat ismert újságokban¹ és internetes oldalakon úgy jelentette meg ezeket a fényképeket, hogy nem nevezte meg a szerzőt, illetve E.-M. Painer neve helyett egy másik nevet adott meg szerzőként.

Ezenkívül az újságok közül több is megjelentetett egy olyan fantomképet, amelyet számítógépes eljárással, e fényképek alapján készítettek, és amely – mivel a fiatal lányról első nyilvános megjelenéséig nem állt rendelkezésre újabb fénykép – a lány feltételezett arcképét ábrázolta.

Mivel E.-M. Painer úgy ítélte meg, hogy a fényképek közzélése sérti szerzői jogait, az osztrák bíróságokhoz fordult, hogy tiltsák meg az újságkiadó vállalatoknak, hogy a fényképeket és a fantomképet az engedélye és szerzőként való feltüntetése nélkül többszörözzék és/vagy terjesszék. Ezenkívül megfelelő díj és kártérítés fizetését is kérte.

Az ügyben eljáró Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az uniós jog szerint gyengébb szerzői jogi védelemben részesülnek-e a portréfotók tekintettel arra, hogy "valóságghűek" és csekély lehetőséget biztosítanak az alkotói tevékenységre. Az osztrák bíróság továbbá azt szeretné tudni, hogy milyen feltételek mellett használhat a média a szerző engedélye nélkül, bűnügyi nyomozás érdekében ilyen fényképeket. Annak megállapítását is kéri a Bíróságtól, hogy milyen feltételek mellett idézhető egy mű.

A mai napon hozott ítéletében a Bíróság először is rámutat arra, hogy a szerzői jog kizárólag az eredeti – azaz a szerző saját szellemi alkotásának minősülő - teljesítményt védi. A Bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy egy szellemi alkotás akkor tekinthető a szerző sajátjának, ha tükrözi annak személyiségét. Ez pedig akkor áll fenn, ha a szerző műve létrehozásakor alkotó képességeit szabad és kreatív döntések révén fejtheti ki.

A Bíróság megállapítja, hogy a portréfotó szerzője a mű létrehozása során többféleképpen és több ízben is szabadon és kreatívan dönthet. Így az előkészítő szakaszban meghatározhatja a

¹ A következő napilapokról van szó: Der Standard, Süddeutsche Zeitung, Express, Bild és Die Welt, valamint a Der Spiegel nevű hetilap.

színrevitelt, a fényképalany testhelyzetét, illetve a megvilágítást. A portréfotó elkészítésekor a szerző eldöntheti, hogy mi látsszon a képen, meghatározhatja a látószöveget, illetve a környezetet is. Végül a papírkép készítésekor a szerző a különféle előhívási technikák közül kiválaszthatja a számára megfelelőt, vagy adott esetben számítógépes programot is alkalmazhat.

Ezeknek a különböző döntéseknek a révén tud a portréfotó szerzője „személyes színezetet” adni a létrehozott műnek. Ezért **a portréfotó akkor részesülhet szerzői jogi védelemben**, ha a szerzője kreatív képességeinek kifejeződése. Ezenkívül a Bíróság hangsúlyozza, hogy **ez a védelem ugyanolyan, mint amilyenben más művek – így a fényképészeti alkotások is – részesülnek.**

A Bíróság továbbá emlékeztet arra, hogy az uniós jog² szerint a szerzői jog kivételesen korlátozható, ha a védelem alatt álló művet a közbiztonság érdekében – különösen egy eltűnt személy felkutatására irányuló bűnügyi nyomozás során - használják fel. A Bíróság e tekintetben rámutat arra, hogy **kizárólag az államok – és nem az újságkiadó vállalatok** - tekinthetők **alkalmasnak és felelősnek arra, hogy** megfelelő intézkedésekkel – például nyomozási felhívás közzétételével – **biztosítsák a közbiztonságot.**

Nem zárható azonban ki, hogy egy sajtókiadó vállalat **például egy keresett személy fényképének közzétételével** éppen a közbiztonságra vonatkozó cél elérését segítheti. Ennek a kezdeményezésnek azonban illeszkednie kell a nemzeti hatóságok által lefolytatott eljáráshoz, és az említett hatóságokkal egyetértésben és együttműködésben kell történnie, elkerülendő ezáltal annak veszélyét, hogy keresztesse az e hatóságok által hozott intézkedéseket. A Bíróság azt is kifejti, hogy a nyomozás során a média a közbiztonsági hatóságok erre irányuló konkrét, aktuális és kifejezett, előzetes felhívása nélkül is közzétehet ilyen fényképet.

Végül a védelem alatt álló művekkel kapcsolatban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott művekből történő idézés esetében – amennyiben lehetséges – fel kell tüntetni a forrást, beleértve a szerző nevét is.

A Bíróság ezzel kapcsolatban válaszol az újságkiadó vállalatok által hivatkozott érvekre, amelyek szerint az E.-M. Painer által készített fényképeket egy sajtóügynökségtől kapták, de nehézségeik támadtak a szerző azonosítását illetően, és nem tudták feltüntetni a nevét a fényképeken. Feltételezve, hogy ezek a fényképek jogszerűen – a szerző engedélyével – kerültek az ügynökség birtokába, a Bíróság úgy véli, hogy az ügynökségnek közölnie kellett volna a szerző nevét a kiadóvállalatokkal. Ezért a kiadóvállalatok is kötelesek voltak arra, hogy a szerző nevét feltüntessék az újságjaikban.

A Bíróság azonban azt állapítja meg, hogy az is lehetséges, hogy a nemzeti közbiztonsági hatóságoktól eredt az E.-M. Painer által készített fényképek nyilvánosságához közvetítése. Márpedig ebben az esetben nem szükséges a szerző nevének feltüntetése. Következésképpen ilyen helyzetben, amennyiben nem tüntették fel a szerző nevét, csak a forrást – de nem feltétlenül a szerző nevét – kell feltüntetni.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

² Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).